

Előfizetési feltételek:
(Videkre postán vagy helyben házhoz hordva.)
Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyes számú kiegészítő.
Hirdetmények díja:
6-hatásos példány egyszeri hirdetésnél 12, kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
A nyitási példány 50 kr.
Helyegjén külön 50 kr.
Hirdetmények elfogadtnak a kiadóhivatalon kívül egyedül **Hausenstein és Vogler** hirdetésfelvételi hivatalában Budapesten: Dorottya-utca 3. sz. I. em. Bees: Wallischgasse 10. sz. Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Kálap-u. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőséghez intézendő. — Bérmentetlen levelek csak ismert kezekről fogadtnak el. — Keziratok nem adtnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (**Kertész József** könyvnyomdai irodája) hova a lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénzek, hirdetmények kiadás körüli panaszok) intézendők.

A földadó reformkérdéséhez.

„Bevallom — mondta Ghyecz Kálmán a 21-es bizottságban tartott beszédében — nem vagyok barátja az állandó kataszternek. — Már 10—15 esztendeje, hogy e munkálat folytattatik, s azt mondják, hogy Magyarország egy harmadánál már több van felmérve parcellák szerint, s a munkálat, ha megfeszített erővel még 10—12 évig folytattatik, be lesz fejezve, s akkor újra megkezdhető a munkálkodás azon rectificatiókra nézve, melyek a felmért határokon időközben történtek. Franciaország 160 millió frankot és 50 esztendőt fordított az állandó kataszter létesítésére, és midőn földadóját a szerint akarta a megyék közt fölosztani, az állandó katasztert nem használhatta. Poroszország nem csinált állandó katasztert, hanem szabályozta a földadót azon módon, melyet mi is kívánunk most utánozni; mi azonban azon luxus szerint, melyet követni szoktunk minden alkalommal, állandó katasztert is akarunk és szabályozni akarjuk a földadót a porosz minta szerint.

Síme mégis egyszerre fogja tárgyalni a képviselőház mind a két javaslatot: az egyiket, mely évi egy fél millió forintot fog körülbelül fölemészteni; s a másikat, mely a bizottság számítása szerint az idén 2 millió 6 százezer forintba kerül, általában pedig 6.590.202 forintot fog fölemészteni, míg a pénzügyminiszter szerint esetleg nem kevesebb, mint 12.470.270 forintba fogna jönni.

Tizenkét év alatt fog tehát kerülni 18 millió forintba a földadó alapmunkálata — s tizenkét év múlva valószínűleg nem lesz az egész munkálatnak több beese, mint egy túlélt fejlődési stadium maradványa.

Mi indoka e pazar költsézésnek? Csak most osztott ki a kormány jelentése a legközelebbi években fenyegető deficittről; csak most tanácskozik a 21-es bizottság a forceirozott takarékoság eszközeiről; s íme, a képviselőház hajlandó épen a legközelebbi szomorú évekre oly munka keresztülvitelét határozni el, amely munkálat nem veszt semmitsem a halasztás által, s ha keresztülvitetik többre fog kerülni évről-évre, mint az általa befolyó adótöbblet.

Számításunk világos. A bizottság azon javaslata, hogy a jövedelmi fokozatok végleges megállapítása után történnének csak az osztályba sorozások; felette szembeszökő érveken alapul.

Jogosan tartja megfordított eljárásnak azt, hogy az egyes földrészeket a már számszerűleg kifejezett évi jövedelmi minőségű osztályokba soroztassanak, mielőtt azoknak jövedelmi tételei véglegesen megállapítottak volna; jogos azon észrevétele, hogy a jövedelmi fokozatok végleges megállapítása szolgálat csupán mértéket az osztályoknak, s e nélkül a reklamációk szükségételen szaporasága s az általános elégedetlenség következnék be. Ily módon kerül pedig a munkálat a kormány becslése szerint 12 millió 470.270 forintba.

S ha e munkálat által két millió többlet értek el a földadónál; 6 év alatt — oda nem számítva a tetemes kamatokat, melyek körülbelül ismét 5 millió forintot adnak ki, — fél millió tiszta „befektetés” lesz a kormánynak, s ez ideális haszonért meg lesz azon öntudata, hogy a kamatokon kívül 12 és fél millió forintot húzott ki az adózók zsebéből akkor, midőn az ország oly drága pénzért fizet óriási kamatokat, s midőn a lét és nem lét kérdése épen az ilyen „befektetések” miatt áll előttünk. Ha három év alatt fejeztetik be a munkálat: taut pis, akkor a legszomorubb 3 évre esik a kamatokon kívül — ez esetben 3 millió körül — 6.470.270 forint hiány, mit pótolnunk kell drága pénzzel épen most.

A takarékoság első kívánalma az önmuralom. Miért kettős kataszter, s miért épen most?

A földadót akarjuk emelni? De hiszen az emelés minden várható hasznánál többre kerül az emelés mütéte, s így kiluzunk pár milliót e szomorú időkben a földbirtokos osztály zsebéből, hogy azon egy óriási bürokrácia szerveztessék.

A földadó szabályozása, ha csakugyan nem volna olesóbban valószínű, inkább maradjon el e szomorú időkben, semmint ily sok pénz nyeljen el. Azon igaztalanságok, amelyek az adó-nemmel fennmaradtak, s amelyek kétségkívül különös figyelmet érdemelnek, inkább az egyenlenség folytán súlyosak, mint önmagokban. Husz év alatt annak viselése sokkal inkább megszokottá vált, semmint kedvezőbb időkig ne lehetne elviselni súlyát.

Az állandó kataszteri munkálatok okvetlen elhalasztását teljes jogosan érinthette Ghyecz Kálmán; de micsoda ezen munkálatok terhe a földadóreform által igényelt 12 és fél millióhoz képest? Hát 10 százalékos vagy drágább pénzzel kell-e fizetnünk oly munkálat keresztülvitelét, mely szünt meg ugyan egyenlenségeket, azonban több mint hat év, sőt ha a kamatokat is számítjuk, közel tíz év kell, míg az általa az adózó közönség zsebéből kihuzott többlet kifizeti magát a gépezet költségeit.

Gazdálkodnunk kell itt is. A létező adóalap a földadónál sokkal nagyobb figyelmet érdemel, mint bárhol másutt. A földadó, mint rente, évi terhének megfelelő összeggel bevészte magát a földbirtok értékebe. E momentumot figyelmen kívül hagyni amyit tenne, mint erőszakosan felzavarni földbirtokot, úgy is olyan precarius hitelünket.

Más oldalról a tiszta jövedelem legvilágosabb, legtisztább kifejezésre a forgalmi árakban — érteve alatta az eladási és bérelti árakat, s ezek hiányában az értékesítés — jut. Számos oly momentum, a mely nem talál kifejezésre a mereven meghatározott tíz évi átlag termés, tíz évi átlag művelési költségek, tíz évi átlag eladási árak keretében, egyesülve kifejezésre jut a forgalmi értékben, melyet nem a bürokratikus hármás vagy négyes fölön fonnok, hanem maga az élet alapít meg, s mely ekként igazabb, valódiabb, mint a sokféle retortán keresztülment különböző becslések bürokratikus utja.

Ha tehát, — mint az eredeti javaslat tervezte, — a jelenleg létező adóalap s a forgalmi érték átlaga képezné az új adóalapot; meg volna nyerve általa nemcsak az egyszer már megosztott adó-viszonyok continuitása, hanem egyuttal az is, hogy az élet maga adna adóalapot, mely minden fináncztudományánál határozottabb módon jelölne ki az adóalapot veendő tiszta jövedelmet.

Meg vagyunk győződve, hogy e rendszer sokkal igazságosabb és helyesebb eredményeket teremtené, nagyobb megnyugvást szülne, mint a kormány jelen javaslata; de ha talán merülnének is föl ellene ellenvetések, ha nem elégitene is ki minden igényt; mellette szól egy hatalmas tényező: olesóság.

Ez esetben nem kell az átlagok hosszas, tekervényes keverése; nem kell a tisztajövedelmi fokozatok megállapítása, mintaterek kiszemelése, s minden egyes apró tényezőknek sok forumon keresztül tárgyalása. Ez esetben minden egyes parcellára csak egyetlen kérdés merülhet föl: annak forgalmi értéke; oly kérdés, melyre sokkal könnyebben válaszolhat a legegyszerűbb falusi gazda is, mint a végtelen apparátussal, nehezen meg tudható átlag-kérdésekre a legtanultabb nemzetgazda is.

Egyéni véleményünk szerint 3 hó és 3—4 százezer frt tökéletesen elegendő volna így az új földadókataszter adatainak egybeállítására, s ez által legalább is oly határozottan, oly alaposan és igazságosan volna distribuálva az adóte-

her, mint a most javasolt tekervényes, lassu és költséges bürokrácia által.

Bármint álljon is a dolog: a jelen viszonyokat nem tartjuk arra valóknak, hogy 6 és fél, esetleg 12 és fél millió kibocsásával experimentáljunk nyomások alatt; s ha egyáltalán nem tartja lehetségesnek — mit őszintén sajnálunk, — a kormány és a törvényhozás az olesó rektifikációt: úgy helyesebbnek véljük inkább elhalasztani pár évre az egész munkálatot, semmint drága költséggel ily drága gépezetet, bürokratizmust teremteni.

Mindenféle.

„Nem kell magunkat ámitani, a középszerűségek miniszterkedhetésének kora végkép lejárt Magyarországon,” mondta a mult napokban Pulszky Ferencz egy társaságban, hol olyanok is voltak jelen, kik magukat e megjegyzés által igen alapos okoknál fogva találya érezhették.

— Nagyon nehéz lenne megvonni azon határvonalat, ahol a középszerűség kezdődik, viszonzá valaki az enlített kategóriából.

— Dehogya; ripostirozott P. F., a dolog nyitja abban áll, hogy nem szabad miniszterekké tenni sem a határtalan, sem a határozott mediokritásokat.

* * *

Kerkapoly ur tegnapelőtt kizárólag a közigazgatási politikáról prelegált 10 órától 11 óra és 15 percig; Szapáry Gyula miniszter már háromnegyed tizenegyre megelégtelte egykori kollégája belügyi bölcsességét és eltávozott.

Nem tudhatni, vajjon magára nézve még korainak vagy már elkésőtnek tartotta-e a lezckét, melyről valaki azt jegyezte meg, hogy olyan mint egy póttanfolyam a fölnofttek számára.

* * *

Azt is mondták Kerkapoly beszédéről, hogy most is híve a külső-belső meg a belső-külső logikai definitiójának: centralizálja a decentralizációt és decentralizálja a centralizmust.

* * *

Most veszem észre, hogy magam is belekeveredem Horváth Boldizsár magyar stylusába, melynek egy töredéke (tegnapi beszédéből) így hangzik: „ha a justitia organisatióját parifikáljuk stb.”

* * *

Különbben Horváth B. a justitia mai organisatiójának költséges voltát perifikálta mindennel, multtal, jövővel, Európa minden országának igazságszolgáltatásával, csak azzal nem, ami a földolog lenne: saját zsebbünkkel.

— A középpárt mai értekezletén a központi bizottság által benyújtott földadósabályozási törvényjavaslat tárgyalás alapjául elfogadtattott.

Az 1., 2. és 3-ik §-t illetőleg az értekezlet a bizottság külön véleményének módosításaihoz járult.

Az I. osztálynak a 44., 52. és 70. §-ra vonatkozó különvéleménye is elfogadtattott.

Ezenkívül a 16. § f. pontjához módosítás fog benyújtatni.

— **Semmi kifogásunk** se lehet az ellen, ha valamelyik lapszerkesztő hivatásának tartja, lapjának hasábjait pletykákkal és állhírekkel tölteni meg; ez egyszerűen gasztus dolog, melyhez csak előfizetőinek van szavuk. De fél kell szólnunk és fel is fogunk szólni mindenkor, valahányszor rosakaratu gyanúsításokkal és rágal-makkal illetnek oly férfiakat, kiknek jellemök kétségkí-vül magasán áll azoké felett, kik bizonyos pártezők el-érésére a becsületesség bemoeskolását is megengedhető fégyvernek tartják. E megjegyzésünk jelenleg a „Magyar Polgár”-t illeti, mely a középpárthoz tartozó erdélyi képviselők közül legutóbbi számában Mokrai László t. barátunkon gyakorolja a denuncziatio nemes mesteriségét. A dévai választók helyesen teszik, ha gyűlöst tartanak, kétségtelen joguk van e gyűlösen bárkitől eredő bármily indítványt megvitatni, a fölött határozni; ezen értekezletre szóló meghívónak közlése alkalmából azonban a „Magyar Polgár”-nak nincs joga azt állítani (ha a közönség iránti tiszteletünk megengedné, nagyon szeretnénk e helyett más és találobb szót használni), hogy Makray László „a kormánypárthoz állilant.” Makray László a középpárt tagja és nyil-tan, férfiasan jött velünk, kik ezen országgyűlési pártot m. é. december 11-én megalakítottuk, és mind multjánál, mind jelleménél fogva az országgyűlésen oly tiszteletben részesül, melyet semmiféle anonyimus irkály rágalmai

Flussánszere

csökkenteni nem fognak. Ugyanezt tesszük fel egyébiránt választó kerületéről is, miután t. barátunk azok közé tartozik, kikre nézve teljesen közönyös dolog lehet, akárhogyan vélekedjék felőle a „Magyar Polgár”, vagy bárki, kinek a gyanúsításon kívül nincs egyéb mestersége.

— **A m. k. igazságügyminiszteriumban** e napokban készült el a „M. Polit.” szerint egy törvényjavaslat, melynek életbeléptetése után a telexkönyvi hatósággal fölruházott járásbíróságoknál a telexkönyvi ügyek többé nem hármas tanácsban, hanem minden egyes bíró által önállóan intézettek el. A „Magy. Politika”-nak tökéletesen igaz van, midőn ezen közleményéhez ama megjegyzést csatolja, miszerint e javaslat életbeléptetése által a telexkönyvi ügyek gyorsabb elintézése és ezáltal tetemes munka megkímélése fog elérni. — De nagy kérdés: vajon ezen nagy előnyök nem lesznek-e sokkal nagyobb hátrányokkal összekötve? — A telexkönyvi ügyek elintézésében való gyorsaságon és munkakímélésen kívül még egyéb is kell, s ez a garancia, hogy azok jól és szakavatottan intézettek el. Az igazságszolgáltatás és a magyar állam hitele a bel- és külvilággal szemben szoros összefüggésben áll a telexkönyvi ügyekkel, s ezért helytelennek találjuk, hogy a telexkönyvi ügyek a nagyobb garanciát nyújtó kollektív hatóságok kezéből kivételül, s a járásbíróságokra bízatik. Az államháztartásban való megtakarításoknak nem szabad túllépniük azon határt, melyen túl azok többet ártanak, mint használnak. Különösen áll ez az igazságügyre nézve, hol amennyit nyer az állam a tulhajtott megtakarítások vámján, ugyanannyit, vagy még többet vesz az igazságszolgáltatásban ekként tanadott hiányok révén.

Budapest, január 21.

A kormány által a 21-es bizottságnak bemutatott, s az 1875—1877-ik évek államháztartására vonatkozó előterjesztések, valóban elszomorító képét adják a jövőnek.

A kereseti adóról, a tőkekamat-adóról, a bányászati adóról, a részvény-társulatok üzleti adójáról, és a jövedelemadóról szóló, jelenleg minisztertanácsi tárgyalás alatt lévő törvényjavaslatok alapján, — ugymond a pénzügyminiszteri kimutatás — számításba vett 10,830,584 ft fokozott bevétel, mely tetemes adóemelését foglal magában. Körülbelül csak 1 millió fittal haladja meg a rendes költségvetésnek 9,773,131 ft-ra előirányzott hiányát.

Habár ily módon, igaz, nehéz áldozatok után rendes költségvetésünkben az egyensúlyt nemcsak a legközelebbi 3 évre, de azontúl is biztosítani látjuk, a rendkívüli költségvetés annál nagyobb aggodalmakra szolgáltat okot.

Az 1875-re keresszámban 23,900,000, 1876-ra 18,000,000 és 1877-re 15,500,000 ft-ra előirányzott rendkívüli hiány fedezésére nem marad több 3 és fél milliónál, mely összeg az egyenes adók emelésének többletéből, a szeszadó, cukoradó és a kir. jegyzőségekről szóló törvényjavaslatok alapján (a jogilletkeknél) kilátásba helyezett jövedelemzaporításból, végre az igazságügynél 1 millióra, a belügynél fél millióra számított megtakarításokból kerül ki.

Az ezek szerint hiányzó 1875-ben 21, 76-ban 15 és 77-ben 12 millió ft fedezésére, mely új forrásokat leszünk képesek teremteni, mely új adóemeléseket feltalálni, ez a kérdés, még pedig annál fontosabb kérdés, ha tekintetbe vesszük az utolsó kölcsön visszafizetésének kötelezettségét.

Tág tér nyílik itt, hogy a 21-es bizottság bizonyos bőlesei állammentő eszméiket gyakorlatilag alkalmazhassák.

Anélkül, hogy kicsinyleni akarnók a nevezett bizottságban eddig felmerült politikai eszmék horderejét vagy jelentőségét, mégis ki merjük mondani azt, hogy a finansziális bajok elleni biztos óvszerek kijelölése által, bizonyára nagyobb szolgálatot teendnek államférfiaink a hazának, mint az által, hogy a decentralizatio tetszős elvét, kevesebb több ügyességgel, a centralisatio különböző színű palástjába iparkodnak burkolni.

Még egynehány szót a megtakarításokról.

Az igazságügyminiszter 47 törvényszék felosztása által 1 milliót akar megtakarítani. Ez ellen kifogásunk nincs s magunk is alig hisszük, hogy az igazságszolgáltatás tetemes kára nélkül e tárczában jelenleg nagyobb megtakarítást lehessen eszközölni, s ezen eredménnyel beérjük annál inkább, minthogy a későbbi reformok után további megtakarítások is helyzetnek kilátásba.

Mit mondjunk azonban a belügyminiszteriumról, a mely fölforgató területi felosztása által 2 milliót takarít meg ugyan, de ezen összeget rögtön el is költi az országos rendőrségre, mely 50,000 ftot takarít meg a közbiztonsági kiadásoknál, azonban 60 ezer fittal többet költ a fővárosi rendőrségre, mely finansziánk megmentésére egyéb megtakarítással nem járul, mint 1900 forinttal az erdélyi földteremtésügyi alap igazgatóságánál, és 500 fittal ragadozó állatok eljétsi díjánál!

Az új rendszernek egész eredménye pedig 500,000 ft megtakarítás volna, mely az erdélyi csendőrség megszüntetéséből a származó 400,000 ft, és a főispánok számának leszállításából eredő 100 ezer fttól kerül ki.

Legfeltűnőbb azonban a pénzügyminiszterium kimutatása, melyből kiderül, hogy: központi igazgatás címén 43,600 ft, pénzügyi igazgatóságok és számvévo osztályok címén 171,792 ft, adóhivatalok címén 64,380 ft, az illetékkiszabási teendőknek a megyékre ruházása címén 164,440 ft, végre az államjóságok címén 63,096 ft, összesen 507,308 ft fog megtakarítani, ellenben a megyék székhelyein föllállítandó illetékkiszabási közegekre 180,000 ft (15,560 fttal több mint az e címzemi megtakarítás) és ugyancsak a közadók kezeléséről tervezett törvényjavaslat alapján, adóhivatalokra 200,000 ft (tehát 135,920 fttal több, mint az e címzemi megtakarítás) új kiadások tervezetnek, s így a valódi megtakarítás 127,308 forintot tesz; valóban nevétségesnek mondható eredmény!

A közlekedési miniszteriumról szó sincs, úgy lát-

szik, hogy e tárczában több oldalról sokat kiadásaira nézve a „noli me tangere” elve áll fenn.

Tartózkodunk mélyebben kiterjeszkedni ez alkalommal a részletekre, csakis azokat hoztuk föl, melyek a kimutatásokból már szembeszökők; ha majd alkalomunk leend a terjedelmesebb indokolásokat tanulmányozhatni, visszatérünk e tárgyra.

Végre még egy észrevételt — eddig idővesztégetésnek tartottuk azt, hogy a 21-es bizottság albizottságok által vizsgálta meg az egyes miniszteriumok ügykezelését, most szükségesnek, sőt elkerülhetlennek tartjuk, hogy ezt megtörténjék, mert látjuk, hogy egyedül a kormány az, a ki a központi kezelést drágának nem tartja, abban reformok és megtakarítások eszközölését lehetők nem véli s azért nem is javasol.

S mégis találkoznak, a kik azt állítják, hogy nálunk nem létezik burocracia!

A 21-es bizottságból.

(VII. ülés január 21. d. o.)

Lónyay Menyhért grf. A több napig tartó tanácskozmány alapján konstatálja, hogy a bizottság minden tagja megegyez abban, hogy ideje megváltoztatni a pénzügyekben eddig követett irányt és hogy a belpolitikában is alkalmazni kell mindazon eszközöket, melyek e célra vezetnek. Szakítani kell tehát a multal és takarékosoknak kell ezental lennünk. Csak a részletek iránt voltak addig eltérők a nézetek. Szóló mindenek fölé helyezi az államháztartás mielőbbi rendezését és az egyensúly állandó föntartásának biztosítását kívánja. Kétséget nem szenved, hogy a nagyobb mérvet öltött bajnak gyökeres orvoslása önmegtadást kedvencz eszmék kivételénél és az adózók részéről nem csekély áldozatokat fog követelni. Biztos sikert csak azon esetben remél, ha tisztába jövünk magunkkal a nélkülözhetlen teendők iránt és ezeket öntudatosan, idővesztés nélkül, határozottan és következetességgel vesszük keresztül. Minden más érdek háttérbe kell tolni és egyesült erővel, összhangzatos működésben kell a legjobbnak talált utat követni.

Tisza Kálmán által tett nyilatkozat után reményli, hogy nem csak ezen bizottság tagjai, hanem maga az országgyűlés mindazon kérdések tárgyalásánál, melyek a kifizetői cél elérésére vezetnek, minden személyes tekintet vagy pártérdek mellőzésevel, őszinte együttes munkára szövetkezvén, a kivétel részleteire nézve a kormányt széles mérvű felhatalmazással is fogja ellátni azon nemzedék, mely még a tétlenség korában is erős volt, mert együtt tartott, most, midőn ismét veszélyben van a haza, a maga saját javára fog tudni együttesen cselekedni.

Sajátságos helyzetünk is követeli tőlünk a gyors és sikeres intézkedést. Újabb alkotmányos életünk első éveiben ugyanis azon befolyás, melyet a magyar politika a közös monarchia ügyeire gyakorolt, erősebb volt mint most. Vigyázzunk, ne hogy a gondatlan gazdálkodás folytatása következtében azon hiedelem terjedjen el, hogy azon nemzet, mely magát önként ily állapotba hozta, nem sokára nem lesz képes eleget tenni a közös monarchia irányában vállalt kötelezettségeinek.

Szóló azon nézetben van, hogy lehet még rövid idő alatt is segíteni, ha bizonyos előzmények teljesülnek. Szükséges először, hogy az államjövődelmek csak oly célok fedezésére fordíttassanak, melyeket az állam közérdeke követel, melyek tehát az állam rendszeres működésének előmozdítását célozzák. Másodsor: az állam minden szükséges kiadásának megállapításánál tekintettel kell lennünk arra, hogy az állam céljainak elérésére azon mód alkalmaztassék, mely által a kívánt hatás a lehető legcsekélyebb kiadás igénybevételével állandóan elérhető.

Hogy az önkormányzati jog akként fejlesztessék, hogy e mellett az állam iránti kötelezettségek is teljesíthetők, meg kell adni a házi adó kivételének jogát; de egyszerűsített törvény által meg kell állapítani a célokat, melyekre az fordítandó.

De a törvényhatósági élet rendezésére is nagyfontossággal, hogy azok foglalkozzanak a megyék ügyeinek vezetésével, kik ezen kötelességet mint *nobile officium* teljesítik.

Átalában igen termékeny eszmének tartja a béke-bírószági intézmény behozatalát.

A mult napokban az képezte a vita tárgyát, kinevezessenek-e a megyei tisztviselők, avagy választassanak. Hogy másképp kell a tisztikarnak alakulnia, mint eddig alakult, az bizonyos. Első feltétel e részben az, hogy legyen az illető egyén qualificált, azaz alkalmas a hivatal betöltésére.

A megyei tisztikar továbbá csak akkor fog célszerűen működni, ha nem változó, hanem állandó lesz.

Végre nem kevésbé fontos, hogy minden municipális tisztviselő felelős legyen cselekedeteiért.

Minthogy a területi felosztásról is minden előtte szólott megemlékezett, ő sem akarja említetlenül hagyni. Belátja annak szükségét, hogy az egyes hatóságok nagyobb területekké tömörüljenek, belátja szükségét, hogy oly kis megye, mint a minő Torna, más nagyobb megyéhez csatlakozzék; de nem látja be okát, miért kellene oly mérvben, mint javaslatba hozottat, a megyék kikerekítését keresztülvinni.

A kórtak kezelést és a vámszedési jogot szintén át lehetne tenni a megyékhez.

Szónok átmev indítványának második pontjára, melyszóint minden kiadásnál azon mód alkalmaztassék, mely mellett az állam céljainak kívánt hatása a lehető legcsekélyebb kiadás igénybe vétele által elérhető legyen.

Kifejté, hogy minden rendezett államháztartásban a takarékoság az alapelv, és a takarékoság ez elve követeli azt, hogy egy és ugyanazon cél oly módon érressék el, a mely az államnak legkevesebb költséget okoz és így az adósok súlyosabb megterhelését nem kívánja.

Az adókatászerre nézve nem osztja a legközelebbi tárgyalás alá kerülendő törvény eljárás módjait és tizzetesen előadja nézeteit, melyeket annak idején az adóügyi enquéteben kifejtett és jelenleg is czélszerűeknek tart.

Indítványának harmadik pontja az, hogy az átmenet a normal-budgetre mely módon volna leegzészterűbben eszközölhető minden fölösleges és halasztható kiadás mellőzésével. Tagadhatatlan, hogy vannak kiadási tételek, különösen a rendkívüli költségvetésben, melyek bár hasznosak, de a melyek elhalasztása által egyenes kár nem okoztatik. Minthogy pedig az első czél a sulygeven helyreállítása, minden ily tétel egyelőre mellőzöttnék azon elv keresztülvitele folytán. Nem tulzottan érti ezt. Vannak bizonyos terhek, melyek ha vállaltatnak, ezáltal nevezetes megtakarítások eszközölhetők. Így például a vasuti garancia egyik legnagyobb terhünk. Vannak bizonyos vonalak, melyekre az állam nagy összegeket fizet, és mely fizetés megszűnnék, mihelyt pár mértföldnyi meghosszabbítás által az európai vasutiforgalomnak kiegészítő részeivé válnának. Tehát azon vasutak kiépítése, melyek zsákutczában végződnek, vagy pedig melyek nagyobb forgalmat hoznának a magyarországi vasutak számára, oly kiadásokat igényel, melyeknek megtételét ezen elv keresztülvitele nem akadályozná.

Következik az indítvány azon pontja, mely megállapítja, mely módon lehetne a közgazdasági erők lehető kiméletével az adóképeség csökkentése nélkül az állam jövedelmeit új kuforrások teremtése által növelni és a jelenleg fönnálló közterhek sulyát az adóképeséghez mérten igazságosabban és méltányosabban a lehető leg- rövidebb idő alatt felosztani és így az egyensúlyt az államháztartásban mielőbb helyreállítani.

Ez bizonyára nehezen teljesíthető feladat, mely meg-gondolást kíván.

Mindenekelőtt tudnunk kell, mi a valóságos hiány. Ezen hiányt két uton lehetne fűdözni: A kiadások kevesbitése és a bevételek növelése által. Minő hatása lesz az önkormányzatnak, azt előre megállapítani nem lehet; az ajánlott igazgatási rendszer keresztülvitele után azonban nevezetes megtakarításokat lehetne tenni a belügy-miniszteri költségvetésben a közgazgatási kiadásoknál, melyek jelenleg 2,870,100 forintra ragnak. Itt vagy 100—200,000 forint meg lesz takarítható. A pénzügy-miniszter tárczájánál azon ügyeket véve, melyek ezental a vidéki hatóságok által olesőbban fognak elintéztethet- ni, nevezetesen a pénzügyigazgatóságokat és adóhivata- lokat, a melyek kiadása jelenleg 3 milliót tesz, meg lehet majd takarítani körülbelül 25 százalékot, ami 775,000 ftot tesz.

A pénzügyorségeknél, a melyek jelenleg többé kerül- nek 2 és fél milliónál czélszeritörvények alkotása által és a rendőrség behozatalával meg lehetne takarítani 35 százalé- ket, tehát 891,000 ftot; az állandó kataszternél 892,000 forintot.

Az egyenes adóknál, a fogyasztási adóknál és más adóknak behajtásánál a rendszerelőtázás következtében 160—170 ezer ftot.

A közlekedési miniszterium tárczájánál körülbelül 160,000 ftot. Az utak építésének, föntartásának, valamint a vízi utak építésének és föntartásának költségeinél, ki- vált ha átmennek a hatóságok kezelésébe is behozhatik az utóm, 50 százalék: tehát 6,200,000 fttól 3,100,000 ft- volna megtakarítható, a lötenyésztesnél pedig 500,000 ft.

A igazságügynél a miniszter előterjesztése szerint, 74 törvényszékekkel lehetne föllhagyni, a mi 1,900,000 ft megtakarítást volna maga után.

A közoktatási miniszterium és honvédelmi minisz- teriumnál is volnának bizonyos összegek megtakaríthatók, nevezetesen a vallás és közművelődési célokra szánt összegekből 2—300,000 ftot lehetne levonni.

A miniszteriumoknál együtt véve meg volna taka- rítható 10 millió forint.

Az állam jövedelmeinek szaporításáról szólva kiemeli a só árának 1 kracczárral való emelését; ezt azonban nem hozza javaslatba. Meg van győződve, hogy czélt csak ugy érhetni, ha egyrészt megtakarítások által kevesbitjük ki- adásainkat, másrészt a jelenleg létező adók czélszerűbb rendezése által növeljük a jövedelmeket, és végre ha új adóemet hozunk be. E részben nagyban és egészen azt az irányt óhajtja követve látni, hogy megtakarításunk kö- rülbelül 8—10 milliót, hogy az államvagyon jövedelmének növekedése és a kamatgarantiák mérséklése folytán 7 millió 800,000 fttal vegyünk be többet oly jövedelmek- kel, melyeket az adók emelése nélkül czélszerűbb keze- lés eredményezhet, 6,300,000 fttal, végre az adótetelek emelése és új adók által 7—8 millióval növeljük bevé- teleinket.

Gorove István. Az általános vita befejezését siet- tetendő az indítványokhoz szól. Ugy, amint azok beadat- tak, egyikhez sem járulhat, hanem betereszti következő módosítványát:

Küldjön ki a 21-es bizottság egy 7 tagból álló albi- zottságot, mely tekintettel a miniszterium által előterjeszt- tett kimutatásokra s vizsgálat alá véve a közgazgatás egyes ágazatait, a miniszteriumok szervezése beosztását s kezelési rendszerét, adjon jelen pénzügyi helyzetünk szio- ru követelményeinek megfelelőleg javaslatot a kiadá- soknak szükséges apasztása iránt.

Ferre Lónyay gr. beszédére még Ghyecz Kálmán tett megjegyzéseket és hosszabb vita fejlődött ki, mely- ben az említettek kivül még Tisza Kálmán, Irányi, Zsedényi, Kerkapoly, Simonyi Lajos vettek részt. Tér- szüke miatt e vitáról jelentőségünket holnapi számunkra kell halasztanunk annál inkább, mert e beszédeket terje- delmesebb kivonásban szándékozunk közölni.

A vitakozás befejeztével Gorove István indítvá- nya elfogadtatott azon módosítással, hogy az albizottságba 9 tag választott, és pedig a következők: Csengery, Lón- nyay, Tisza, Ghyecz, Széll, Sennyey, Kerkapoly, Hor- váth Lajos, Somssich.

A jövő ülés napja az elnök által annak idején fog tudomásra juttatni.

Ülés vége 2 óra 25 perczkor.

Az albizottság megalakulván, elnökeül Csengery Antalt, jegyzőül Széll Kálmánt választotta.

A vasuti s pénzügyi bizottságok albi- zottsága ma d. e. 10 órakor folytatván a keleti vasut ügyének tárgyalását, még több okmányok s fölvilágosi- tások előterjesztésére hívta föl a kormányt. Jelesül kér-

dés intézettel aszírát, hol van az elsőbbség főkötvénye letéve. Továbbá konstátáltatott a vasút-építészeti igazgatóság, a közlekedési s pénzügyminiszterium föltnő késedelmezése a párisi szerződés tárgyában, s azon következtetés, hogy a kormány ezen szerződést majd egészen magánügynek tekintette, majd pedig határozott rosszalással avatkozott bele.

Külföld.

Budapest, január 21.

A perigneuxi püspöknek azon pásztorlevele, melyről tegnap emlékeztünk meg, s mely miatt az „Univers“ betiltatott s a püspök törvényszék elé fog idéztetni, egész terjedelmében előtünk fekszik.

A pásztorlevél a múlt évi november 21-diki enciklikájáról szólva, így folytatja:

„Ki nem tudja, hogy IX. Pius fájdalom, végletekre van kényszerítve. IX. Pius pápa és király, de souverainitás nélkül, megfosztva államaitól, fővárosától, pusztán csak lakására szorítottva, melyet börtönévé tettek. Pius mint pápa egyházi kormányában korlátozva, minden keserűséggel elhalmozva, minden fájdalom által leverve van — igen, ily állapotban látjátok IX. Pius, századunk eltörölhetlen gyalázatára!... Ezek a cesarismus utalatos vonásai, melyekből fölismerhetitek a cesarismus eszelekményeit, mely cesarismus az új világ különböző helyein, s vén Európában, különösen pedig Schveizban és Németországban sohasem halott erővel dühöng.

Itt különösen meg fogja jelölni nektek a pápai levél azon püspököket, kik működésükben minden szabadságtól meg vannak fosztva, törvényszék elé huzroltatnak, fogsággal fenyegettetnek s körlehetetlenül számkivetésbe küldtetek; meg fogja jelölni azon papokat, kik plebániákról el- és nyomorba üzettek s a hívőket is rajzolni fogja, kik vallási kötelemből teljesítésében korlátoztatnak, s kik fenyegetés vagy vezetés által szakadarságra vitettek. S mindez azon állítólagos törvények következménye, melyek ezen modern cesarok parancsából származnak. Miután IX. Pius az egyházra halmozott bajokról szóló ily fájdalomteljes szavakkal meg kellett emlékeznie, hogy van fegyvere, melylyel az egyházat védje. „Anathemával sújtotta az elnyomókat és semmiséknek jelentette ki azon igazságtalan törvényeket, melyek a zsarnokságnak álcza gyanánt szolgálnak.“

A „Journal des Debats“nak írják Budapestről: „Az osztrák lapok alap nélkül híresztelték, hogy diplomáciai képviselőinkben Bécsben és Budapesten változás történt. Azon hír, hogy a bécsi követség első titkára, valamint londoni kollégája és az osztrák-magyar párisi követség első titkára meghatalmazott miniszteri rangra emeltetik, teljes valóság szerint korai. Hasonlóképp semmi változás sem fog bekövetkezni a pesti konzulátumban. Beaumont vicomte, ki néhány év óta magyarországi érdekeinket képviseli, végleg budapesti főkonzulá neveztetett ki, s a külügyminiszter halálját fejezte ki neki azon szolgálatok ért, melyeket egy veszedélyes járvány által megátogatott országban tett.“

A német császár közelébb Napoly vidékére fog utazni, mivel orvosai tanácsolták neki, hogy pár hónapot melegebb éghajlat alatt töltsön. Vilmos császár két megbízottja közelébb járt Sorrent és Portici vidékén, s az előbbi legjobbnak találták arra, hogy ott a német császár letelepedjék.

Különfélék.

Budapest, január 21.

(Hivatalos.) A felsége Novics Eathym rendelkezés alatti szerénymegyei főjegyző a nevezett megyei törvényekhez ideiglenes minőségű II-od osztályú ülnökké, Belosevics Lajos ideiglenes megyetörvényszéki titkárt a varasdmegei törvényszékhez ideiglenes minőségű II-od osztályú ülnökké nevezte ki. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Buresch Ferencz gyakornokot III-od oszt. számtiszté, Soó Bálint kubini vámhivatali ellenőrt a panaszovai fővármihatalhoz vámszedővé, Kresz Lipót számvéveségi gyakornokot III. oszt. számtiszté, Rauch Géza soproni fővármihatali ellenőrt a kassai fővármihatalhoz vámszedővé nevezte ki.

A király a souverain Johannita-rendnek ő felsége udvaránál levő rendkívüli követévé, s meghatalmazott miniszterévé kinevezett b. Reichschach Zsigmond tábornagyt f. hó 15-dikén fogadta, mely alkalommal átvette megbízó iratát.

Wahrmann Mór betegsége felül írja a „Pester Journal“, hogy Wahrmann bal szemére egyidő óta teljesen vak. A legutóbbi napokban jobb szemévilágát is elvesztette, s ezen állapot tovább tartott egy óránál. Wahrmann e miatt természetesen nagyon megijedt, s midőn jobb szemével ismét látott, testvere kíséretében azonnal Bécsbe utazott, hogy dr. Artl tanár tanácsát kikérje. A nevezett tanár Wahrmann jobb szemének jelenlegi baját nem tartja azonosnak a bal szemével, s oly véleményben van, hogy a balszemét párná mulva operálni kell, mivel valószínű, hogy a balszem okozta a bajt Wahrmann jobb szemének.

A magyarországi közp. Fröbel-nőegylet f. hó 25-én az egylet 3-ik gyermekkertjében (magyamező-utca 21.—23. szám alatt) közgyűlést tart, melynek napirendjére ki van tűzve évi és számadó jelentés 1873-ik évről; az 1874-ik évi költség-előirányzat tárgyalása; vizsgálgó bizottság választása; az alapszabályok módosítása iránti határozat; tiszteltbeli tagok választása. A hozzánk beküldött vagyon kimutatásból kiténik, miszerint az egylet a múlt évben tagok járulékaiból, ajándékokból, táncvizsgálmak, előadások rendezéséből, iskolapénzekből stb. 8497 frt 75 krt. vett be; a kiadások 8238 frt 24 krt. ragtak. Deczember 31-én készpénz maradvány volt 259 frt 51 kr.; készpénzben kamatra elhelyezett tőkéje van az egyletnek 2640 frt 67 kr., az egyleti tagoknál levő alapítási tőkék 1800 frtot tesznek, a letárt értéke 620 frt

70 kr., úgy, hogy az egylet összes vagyona 5320 frt 88 krt. tesz.

A főváros új elnevezésétől a külföld még minde ideig sem vevén tudomást, Kőrösi József statisztikai igazgató azon indítványt terjeszti a városi közgyűlés elé, miszerint a külügyminiszterium utján értesítsenek a külföldi hivatalos körök a magyar főváros új neve felől, s így lassanként a külföld is megszokja a „Budapest“ elnevezést.

A felnőttek oktatásának ügyében a mai hivatalos lap a következő „felvilágosítás“-t teszi közzé: A napilapok többfelől kárhözátalag szólalnak fel amiatt, hogy a felnőttek oktatása 1874-re felfüggesztetett, és ezért a közoktatástügyi minisztert támadják meg, azt hívné mindannyian, hogy ő az 1874-ik évi költségvetésből a felnőttek oktatására eddig megszavazott költséget kitérítette. A miniszter e költséget a f. évi költségvetésből nem térítette ki, ellenkezőleg felvettette e célra 60,000 frtot, s ezt az országgyűlés meg is szavazta. A múlt 1873-ra szintén meg volt e célra szavazva 70,000 frt; azonban a múlt évben oly nagy mérveket öltött a felnőttek oktatása, hogy az e célra kimért 70,000 frt nemcsak felment a tanítók ez irányban való díjazására, hanem ugyanazon év ápril havától kezdve beadott számadásokért, melyek mintegy 55,000 frtra mennek, nem lehetett a tanítók díjait mindekkoráig kifizetni. E tartozást a tanítóknak a f. év elején elengedhetlenül meg kell adni. És emiatt, e tartozás kielégítése után fennmaradt 5,900 frttal, mely ily célra már 1873. nov. és deczemberben szintén lefoglaltatott, új tanfolyamot kezdeni lehetetlen. Igenis, meg fog a felnőttek oktatása kezdetni ismét 1874-ik, tehát e folyó év október havában, most csupán január, február és mártius havában szünetel. Ime, itt fekszik a felnőttek oktatásának csupán három hónapra szóló megszüntetésének az oka, s ez oly ok, mely elől a „Necessitas frangit legem“ miatt kitérni nem lehet.

Quinternót nyert Kolozsvárt egy törzstiszti szolgálja. A szerencse fia, mint a „Kelet“ írja, még azon este mulatságot rendezett a „Pannonia“ vendéglőben, melyre kizárólag csak tisztai polgárokat hitt meg. A nyerevény néhány ezer frtra rug, de azért a nyerev még sem hagyja el szolgáló állását.

Megjelentek és szerkesztőségünknek beküldtek: Csengey Gusztáv munkái. Az I. kötet tartalma „Költemények“, a II. és III. köteté „Beszélyek“.

Rövid hírek. Ráth Mór Jókai műveiből illusztrált kiadást készült kiadni; először két kötet beszély a kiadásban megjelenni. — Az operaház benyújtott terveit (hat terv) általában oly sikerteltek, hogy a jury, mely ezek megbirálására kiküldtetett, csak sok vita után lesz képes egyik tervnek a többi felett elsőséget adni. — A pesti sakkör f. hó 25-dikén tartja rendes évi közgyűlést. — A magyar földrajzi társulat január 29-én d. u. 5 órakor az akadémia heti-üléstermében tartandó rendes évi közgyűlésének tárgyai: jelentés az 1873-ik évi földrajzi felfedezésekről, Hunfály Jánostól; titkári jelentés a társulat 1873. évi működéséről; pénztárnoki jelentés; indítványok; választások. — Huszónöt háziurat büntetett meg a középítési bizottság az építési szabályok áthágása miatt. — Albrecht főhercege f. hó 1-én 200,000 forintos fönyereményt nyert. — Kerkapoly Károly volt pénzügyminisztert pompás albummal letek meg a pénzügyminiszterium hivatalnokai. — Merton bankár, a börzejtők és spekuláció embeinek egyik főtypusa Londonban — pénzvar miatt agyonlőtte magát. — Hillel orthodox rabbi, ki a fővárosban való időzése alatt amnyi orthodox ováció tárgya volt, tegnapelőtt elutazott Budapestről. — Lenhossék József tanárt a párisi „Societé de Biologie“ levelező tagjává választotta. — A nemzeti zenedének újabb időben alapítói lettek: Majláth György országbíró és doktor Stézel Lajos 105 frttal, báró Prónay Gábor szaporitá alapítványát 106 frttal; új részes tagjaivá pedig: Glück Mór, Auer Ignác, Brodmann Fülöp, Burián Endre, Dicscher János, Fodor József, Földessy József, gr. Pejachevich János, Weinberger Antal, Knesch Erzsébet, Kohner, Schwab Luiza, Lám Annaasszony lettek. — Gróf Berg orosz tábornagy f. hó 18-dikán meghalt Pétervárott. Berg tábornagy 1849-ben az orosz ezár által Bécsbe küldetett az orosz intervenció iránt alkudozni; ezért osztrák gróf az 1863-diki lengyel felkelés leverése körül szerzett érdemeiért pedig orosz tábornagyi rangot nyert. — A kereskedelmi ifjak társulata, a „krach“ miatt az idén nem rendez táncvizsgálmát, hanem helyett tagjai közt gyűjt a koleraárvák javára. — A 3 dobhoz czímzett háromdobutcai csufondáros viskót május 1-jén lebontják. — Szathmáry István volt honvéd főhadnagy részére a „Hon“ szerkesztőségében eddig 587 frt. 85 kr. gyűlt be.

Öngyilkosság. Mai lapunkban hírt hoztuk, hogy a Rökus-kórház közelében levő egyik kávéházban valaki agyonlőtte magát. Ezen szomorú eseményre vonatkozó közleményünket ma azzal egészítjük ki, hogy az öngyilkos neve Horváth Miklós. Az öngyilkosságot a keresztes-utca 9-ik számú házbanlevő kávéházban követte el. A hulla boncolás végett a Rökus-kórházba vitetett.

Pozsonyban bizonyos Stitz Ferdinand a napokban egyik vendéglőben megmérgezte magát.

Hibaigazítás. Lapunk legközelebbi számában két jelentékenyebb sajtóhiba fordult elő. „Kassay“ helyett „Kőszeg“ iné, s „a perigneuxi püspök“ helyett „Perigneux püspök“ került tévesen a szövegbe.

Nemzeti színház. Csütörtök, január 22. „A bolygó hollandi.“ Opera 3 fölvonásban.

Táviratok.

Brüssel, január 20. A nemzeti bank a kamatlábat 5 százalékra szállította le.

Versailles, január 20. (A nemzetgyűlésből.) Deczes herceg Duple interpellációját elnapoltatni kívánja és Mac-Mahon beleegyezésével kijelenti, — hogy az

Olaszországhoz való jó viszonyokat semmi véleménykülönbség sem zavarja meg. — A cabinet politikája abból áll, hogy a pápát gyermeki gondnal környezi és Olaszországgal, jelen alakjában őszinte jó baráti viszonyban van; ilyen a többi hatalmak irányában folytatott politika is. A kormány fönn akarja tartani egész Európával a békét, mely Franciaország jólétére oly szükséges; kalandpolitikát nem akar űzni. A nemzetgyűlés az előzetes kérdés föltétele fölött szavaz.

Paris, január 20. Az „Univers“ felfüggesztése clerikális körökben nagy hatást kelt; a szélső jobboldal kérdőre akarja vonni azért a kormányt. Bismarck herceg, hírszerint, elégtételt kért Gontaut-Biron francia követtől, a miért a nimesi püspök egy pásztorlevélben megsértette a császárt. A püspök Versaillesbe idéztetvén, megtagadta a sértés visszavonását. A kormány a püspököt ezért az államtanács előtt hivatali visszaélés miatt vád alá szándékozik helyezni. A perigneux-i püspök szintén vád alá helyeztetik, Puy de Dome-ban egy bonapartista lap bírólárg üldöztetik, mert megtámadta Mac-Mahon hatalmi meghosszabbítását.

London, január 21. Gladstone a tegnapi min. tanácsban rosszullett folytán nem vett részt. — A „Standard“ megczáfolja azon hírt, mintha Lorre belügyér beadta volna lemondását.

Éjjel érkeztek.

Bécs, január 21. Több újon megválasztott képviselő a Reichsrath első ülésén leteszi az esküt. A kultuszminiszter benyújtja a konfessionális törvényjavaslatokat. — A honvédelmi miniszter benyújtja a hadsereg, a póttartalék s a megszavazott újonczjárulékok repartíciójáról szóló törvényjavaslatokat, kérve ezen intézkedések megszavazását a jövő évre. Praxak az eskü letévése után a belépett morva decleransok nevében kijelenti, miszerint csak a végleges kiegyezés céljából jelentek meg a birodalmi gyűlésben, melynek alapját ők nem ismerhetik el. Ennél fogva, ha a kiegyezés létrejöttére irányzott törekvéseiknek eredményök nem lenne, e belépés további politikai magatartásukra nézve nem praedjudikálhat. Az elnök kijelenti, miszerint minden képviselő saját személyes meggyőződésének érvényesítésére jogosítva van, de ezért az alkotmány jogi érvényének s a képviselőház törvényesszerűségének vitatására nem engedhető meg. (Baloldaltól tetszés.) — Kopp és társai egy bizottság kiküldését indítványozzák, melyhez a kormány törvényjavaslatai s a képviselőknak a vallásügyi törvényjavaslatokra vonatkozó indítványai utasítottatnak, s mely egyuttal megbízatnék saját iniciatívájából törvényjavaslat benyújtására.

Stendell és társai a zárt városokban a fogyasztási adó eltörlését indítványozzák. — Schöffel és társai interpellálják a kereskedelmi minisztert, vajjon már rendelkezése alatt van azon összeg, mely az pályák kiépítésére s a dux-bodenbachi pálya által szükségelt vasuti kresiknak a külföldön való megvásárlására szükséges.

Közgazdaság.

Budapest, január 21.

Az egy. magyar gőzhajótársulat liquidáló bizottsága a „Pest. Lloyd“ szerint tegnap délután többórai tanácskozást tartott, melyben két érdekes okmány olvastatott föl; első a pénzügyminiszteriumnak 1874-diki január 20-án 4170. sz. a. Tokody osztálytanácsos aláírásával kelt leirata, melylyel a társulat értesítetik, miszerint a kormány eddig mindent megtett a társulat fentartására, azonban jelenleg az állam pénzügyeinek zilált viszonya miatt a kért 100 ezer frt kölcsönt nem adhatja meg. A es. kir. szab. Dunagőzhajózási társulat pedig Wodianer és Seilern igazgatóknak aláírásával ellátott levelében kijelenti, miszerint ragaszkodik mult évi október 4-én kelt levelében fölsoroltakhoz, melyszerint a es. kir. szab. dunagőzhajózási társulat csak akkor bocsátózik további alkudozásba, ha a magyar társulat oly pozitív javaslatokkal lép föl, melyek alapján az egyezés létesíthető. Ennek folytán a bizottság elhatározta, egyelőre nem tenni pozitív indítványokat a német társulat igazgatójának.

A ferencz és jözscfvárosi takarékpénztár a lelkőre, Kánitz Mór és egyik igazgató-tanácos, Horváth Gáspár ellen letartóztatást, továbbá az említettek és Rumbach József s Döcker Ferencz vagyonának zár alá helyezése iránt a királyi ügyészség már jan. 16-án adott be kérelmet. A törvényszék azonban csak Kánitz Mór ellen rendelte el a letartóztatást, Horváth Gáspár ellen pedig vagyona zár alá vételét. Ez ellen a kir. ügyész fellebbezett. Kánitz tekintélyes biztosíték letétele mellett kéri szabadlábra helyeztetését, mely kérelem fölött ma dönt a törvényszék.

A közalapítványi uradalmak vagyoni állapota iránt a közalapítványi kir. ügyigazgatóság jelentést tett a vallás-és közoktatási miniszternek és kimutatta a jelenleg befizetett urbéri birtokrendezési, elkülönítési, tagosítási, maradvékföld- és szőlőváltási ügyek eredményét. E jelentésből kiténik, hogy 8 év folytán a közalapítványi uradalmakban 125,137 hold földterület tagosított, melyből az alapok tényleges birtokára 55,711 hold; valamint a legelő- elkülönítés és az erdőtisztázás által nyert illetékre 69,425 hold esik. Kiténik továbbá, hogy maradvékföldmentesítési tőkében 467,521 frt, szőlődezmaváltás fejében pedig 780,863 ft és így összesen 1,248,385 frt értékű törzsvagyon állapított meg. Kiderül végre, hogy az alapítványi uradalmakban még 51 birtokrendezési per van folyamatban, melyek szünetelés nélkül tárgyalás alatt állanak.

Budapesti gabnatőzsde, január 21. A terményüzletben semmi változás. Az árak csaknem teljesen névlegesek. Budapesti értéktőzsde január 21. A hangulat határozottan kedvező. A befektetési, bank- és iparpapírok mind emelkedtek.

Vasuti kölcsön 98—98 egy negyed; szőlődezsma 71 háromnegyed; sorsolási kölcsön 81. A bankok közül muniépál 28 és egy negyed 28 háromnegyed; anglo 37 és fél; budai kereskedelmi 200; orsz. takarékpénztár 67 és fél. Közuti vaspálya 342—342 és fél. Az értékek s ércváltók szilárdak.

Felölös szerkesztő Huszár Imre.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. január 22-én.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Adva		Tartva		Befiz.		Adva		Tartva		Magy. vasuti köles (120 frt ez.)		Adva		Tartva		
font	frt	font	frt	font	frt	font	frt	font	frt	font	frt	font	frt	font	frt	font	frt	font	frt	font	frt	
Buza, bányási ó v. uj	88	7.65	7.80	315	Első magy. ált. biztosító-társaság	910.	915.	500	Első magyar serfözde	430.	433.	97.80	98.20									
" " " "	85	7.90	8.	200	Haza	375.	375.	200	Sertészhalál	180.	185.	153.	154.									
tiszav.	87	8.	8.15	300	Pannonia	375.	375.	200	Athenaeum	250.	255.	241.	241.50									
" " " "	83	7.80	7.90	100	Pesti bizt.	60.	62.	200	Pesti könyvnyomda	620.	630.	960.	970.									
" " " "	85	8.	8.15	200	Hunnia	83.	85.	200	Egyesült magyar gőzhajó-társ.	8.50	9.	40.50	41.									
pestm.	87	7.70	7.80	300	Unió	165.	175.	500	Ganz-féle vasöntőde	370.	375.	985.	987.									
" " " "	85	7.95	8.10	200	Budai	342.	333.	200	Gschwindt-féle szeszgyár	233.	235.	521.	522.									
fehért.	87	7.90	8.	200	Budai hegyipálya	50.	60.	200	Börgyár	80.	85.	219.50	220.									
" " " "	85	8.10	8.20	80	Municipális hitelintézet	28.25	28.50	100	Salgó-tarjám közszékhelye	104.	106.	212.50	213.									
bácskai	87	7.90	8.	85	Angol-magyar bank	37.50	37.75	200	Schlick-féle vasöntőde	160.	170.	163.	163.50									
" " " "	85	8.10	8.20	160	Magyar általános hitelbank	136.75	137.	200	Söskuti kőbánya	116.	118.	202.	203.									
" " " "	87	7.90	8.	200	Francó-magyar bank	34.	36.	500	Első magyar szeszfinomító	165.	170.	176.50	177.50									
" " " "	85	8.10	8.20	100	Magyar általános földhitel-társ.	59.25	59.50	200	Alagut	99.	100.	93.50	94.									
" " " "	87	7.90	8.	50	Takarék- és hiteligylet	58.75	59.					85.75	86.75									
" " " "	85	8.10	8.20	100	Buda-ó-budai népbank	37.50	33.					91.50	91.60									
" " " "	87	7.90	8.	100	Iparbank	42.	43.					87.	87.									
" " " "	85	8.10	8.20	200	Budai kereskedelmi és iparbank	200.	202.					91.	92.									
" " " "	87	7.90	8.	500	Pesti kereskedelmi bank	787.50	790.					83.	83.									
" " " "	85	8.10	8.20	200	Pesti iparbank	430.	440.					83.50	84.									
" " " "	87	7.90	8.	100	Budapesti kézművesbank	69.	70.					140.50	141.									
" " " "	85	8.10	8.20	70	Pesti egyetemi bank	36.	37.					131.75	132.25									
" " " "	87	7.90	8.	50	Hivatalnok hiteligylet. I. em.	42.	49.					112.75	113.25									
" " " "	85	8.10	8.20	80	Kisbirtokos hitelintézet	—	—					66.70	67.									
" " " "	87	7.90	8.	100	Országos közp. takarékp. 5%	67.75	68.					—	—									
" " " "	85	8.10	8.20	1000	Pesti hazai	2460	2475.					—	—									
" " " "	87	7.90	8.	100	Budapesti fővárosi	183.	184.					—	—									
" " " "	85	8.10	8.20	100	Kőbányai takarékpénztár	—	—					—	—									
" " " "	87	7.90	8.	100	Külvárosi takarékpénztár	57.	58.					—	—									
" " " "	85	8.10	8.20	40	Szentendrei takarékpénztár	42.	44.					—	—									
" " " "	87	7.90	8.	60	Ujpesti takarékpénztár	34.	36.					—	—									
" " " "	85	8.10	8.20	500	Arpád malom	55.	57.					—	—									
" " " "	87	7.90	8.	500	Blumfőle	37.	40.					—	—									
" " " "	85	8.10	8.20	500	Concordia	270.	275.					—	—									
" " " "	87	7.90	8.	200	Erzsébet	105.	108.					—	—									
" " " "	85	8.10	8.20	160	Luiza	145.	146.					—	—									
" " " "	87	7.90	8.	200	Molnárak és sütők	214.	216.					—	—									
" " " "	85	8.10	8.20	500	Hengermalom	740.	750.					—	—									
" " " "	87	7.90	8.	100	Első budapesti	93.	94.					—	—									
" " " "	85	8.10	8.20	100	Budai gyárudvar	605.	610.					—	—									
" " " "	87	7.90	8.	100	Pannonia	22.	23.					—	—									
" " " "	85	8.10	8.20	400.		400.	419.					—	—									

HIRDETÉS.

T. c. Török József
gyógyszerész urnak Pesten.

A megrendelt **köszvényvásznot** megkaptam, s a hasonló betegségben szenvedők érdekében én is biztonosan nyújtom, hogy a gyógyszer valószínű jótétemény. Én kilenc hétig súlyos köszvényben feküdtem, s mindennemű gyógyszer sikertelen volt. Ez idő alatt sem kezeimet, sem lábaimat nem voltam képes megmozdítani, s mozdulatlanul feküdtem mint egy fa. Hosszas, kínos szenvedésem közben eszembe jutott, miszerint annál köszvényvásznot kapható, melyet haladéktalanul meghoztattam. A javulás csakhamar bekövetkezett. Mult év január 26-án dagadt kezeimre s lábaimra föltettem a köszvényvásznot; 27-én már képes voltam fájós tagjaimat megmozdítani, s naponként jobban lettem annyira, hogy ez év január 24-kén már a templomba mehettem (ez időközben már szobámban sétáltam s látogatásokat is tettem), mit anyakönyvemmel bebizonyíthatok. E sorokat a szenvedő emberiség érdekében óhajtom nyilvánosságra hozni.

Nagy-Bozsván, 1872-ik évben.
Bácskay Sándor,
ref. lelkész.

Az amerikai veteményburgonyára,
névszerint a már nálunk is kitűnőnek ismert fajtákra:
Early Rose, Late Rose, Peerless king of the carlies
Patterson híres Victoria, Seed stb.,
igényt tartó urakat kérem, méltóztassanak megrendeléseiket
még február 1-je előtt hozam juttatni, mivel később
beérkező megrendelések a jövő tavaszi szállításra csak a készlet
mennyiségéhez képest, vehetőek tekintetbe.
Arjegyzekeket és képes katalógusokat postán bér-
mentve küldök.
Hampel Viktor
Pesten, háromkorona-utca za 16.

Chinai-ezüst evő-készletek gyári raktára. Bősletes árjegyzékkel kívánatra bérmentesen szolgálunk.

Fűtő-szerek.
Tűzfűtő, horgos és szőlőpatót tartalmazó készletek 150-3 frt. valdai aranyok 5.50-7 frt. szőlőpató-állványok fűtő-készlettel felszerelve 4.20, 10-15 frt. szintén ilyenek kutyákat s egyéb alakokat ábrázoló festményekkel 8-20 frt. **Kandalló-keretek** 6-12 frt. valdai s szőlőpató-állványok 2-20 frt. **Kályha-előtűzcsák** valdai és sárga-nyelű 1.75, 4.25 frt. **Kő-, szén- és cserépkosarak** 2.20-7.50 frt. **Fakosarak** márványból 12-12 frt. szintén ilyenek plehből 6.75-15 frt. **Kályha-és kandalló-ernyők**, különösen kiállításiak 70 krtól 4 frt.

Légvonatoló pamuthenger. Az eddig ismert egyetlen előkészített, melynek segítségével ablakok és ajtóknál a légvonatot tökéletesen el lehet zárni. Egy közepes nagyságú ablaknak elzárása körülbelül 50 krtba kerül, s a mellette utasítás szerint igen könnyen alkalmazható. A hengerek arai, ablakokra való felekre 4kr, barnák 5 kr, ajtókra való felekre 6 és 10 kr, barnák 7 és 11 kr. Helyben egy ablak elzárásának munkájáért 20 krt számítunk.

Francia gyorsforraló lámpa. (Rechaud a flamme toro.) Ezen új találmányú, gyors hatása, könnyű kezelése és takarékoságánál fogva minden háztartásnak ajánlható szesz-lámpa, valdai kis takaréktűzhelynek nevezhető, s szintén víz, tej, stb. felforraltatására, főzésre, mint egyéb melegítéskor, és készítéséhez alkalmas. Kisebbségben darabja frt 2.75, nagyobbak frt 3.50. Egy kis sorpenyőcske külön frt 1.75. Egy tea-kanna külön frt 1.75.

Tökéletesen felszerelt uti-rechaud frt 3.50.

Angol vízszűrő-készületek. Az egészség fenntartása első feltétel: tisztán, egészséges ivóvíz. Előállítását, ezen készületekkel biztosan lehet elérni. Kisebbségben, bármely évszabzon alkalmazhatók frt 2.50, 3.50-11.50 frt. A vízet egyszerűsággal hűsítő nagy 10-16-édes-készületek frt 10.50-48 frt.

Francia soda-(szik)-vízkészítő gépek, melyek segítségével kiki készítheti ezen kellemes és egészséges előnyös italt. 4, 6, 8, 10, 12, 15, 17 frt. A kiváló porokból szintén szolgálunk.

Különlegességek.
Uj találmányok.
Comfort non plus ultra kávéfőző gépek. Az eddig használtaknál sokkal nagyobb méretű, azaz előnyösebbek, melyek segítségével a kávéfőzést sokkal egyszerűbbé és kellemesebbé lehet tenni. 1. 2. 3. 4. 6. 8. 10. sz. frt 5.80, 6.60, 7.30, 7.80, 9.85, 11.20, 12.80
Cafetière a filtre mobile egy új, egyszerű fehér plehből készült, mindazonáltal kitűnő kávéfőző-gép, melyet a takarékoskodóknak és a gyorsaságért is használni lehet.
2-4 4-6 8-10 csezenék frt 1.50 2- 2.50
A francia gyorsforraló-lámpával alkalmazva, ez a legelőnyösebb kávéfőző-gép.
Angol kényeztető-készületek különféle csezenék nemekben 75 kr, 1.00, 2.20, 6 frt.
Itáliai-lámpások különféle fajtákban 1.70-4.50.
Északi-lámpások különféle fajtákban 3.25-4, selymből frt 8.50-10.50, 12 darabos angol ernyők frt 10.50 15 frt.
Rugany-ernyők frt 8.50
Angol Legging, városban mint szabadban használni való bőrábrák (kamachnik) párja frt 4-10
Angol parafatálcák, minden léhből rakható, meghúzás és nevelés ellen óvók, párja 45-60 krtól 1 frt.
Cork Regulator, fellétezőben a hideg levegő beszívását akadályozó készlet mell-betegek számára 75 krtól 2.40.
Asztali csevegők, nyomó készülékkel 1.50 5 frt, kézzelvezetők 40 krtól 2 frt.
Párisi ajtócsengők, minden ajtóra könnyen alkalmazhatók frt 4.50.
Angol pénz- és iróanyag-szekerények fémházzal plehből szilárdan készíthető, biztos lakatokkal 8-10" nagyságúak frt 4.50-14.
Dohányvágó gépek különféle szerkezetűek. Kisebbségben frt 16., nagyobbak frt 18.
Francia felkötő-órák 36 óráig járó művel és felkötővel frt 7.50
Méretelő mérőmonom zenések száma frt 9.50.
Hidro-Barometer Morand, óraalakú, az időt előre biztosan jelöl, ily legmerőre darabja frt 5.50.
Vízáramlás-órák, nagyobbítottak, színes fa-levelekből, darabja 20, 25 kr., 1 frt.
Arnee-Razors, legújabb angol borotvák frt 2, 2.25, borotválkozó szíjak 50 krtól 4 frt.
Jégpatók, a sarkokra felfűzhetők, esee ellen menők 50 krtól 1.40 frt.
Csizmahúzó több rendbeli cselezőre nemekben frt 1-3.
Acél díjtörők, mogyorók és dióknak használható 60-90 krtól 2 krig.
Szardínia-szalonnák, ízletes, igen cselező-szerű darabja 50 krtól 1 frt.
Tojásvágó-tűk, cselezőre kis készlettel a tojások frissességét biztos megőrzéséhez darabja 75 kr.

Lak-diszkek.
Virág-asztalok frt 8-32. Papirkosarak, kalitkák asztalokon és függőszekényen, ágaz gyertyatartók, függő virágkosarak és éjjeli lámpák, látogatógépek, tálcák, márványtálcák, vany asztalok, szobrok, mellasztalok, angol lakászenyőgek, lábrakörök tengeri fából, cocu-es ruganyból, vascsengőtartók stb.

Fegyverek.
Percussiók, Lefaucheux és Lancaster vadász-fegyverek, revolverek, pisztolyok, lövénycsák s mindennemű vadász-szerek dús választékát is ajánljuk s kívánatra szívesen szolgálunk rajokkal ellátott árjegyzékkel.

Lovagló-szerek,
angol díszlovagló-szerek 15-30 frt. kantarok, kengyelvas- és ugroszíjak, terhelők, kőtőfékek, kengyelvasok, szablak, sarkantyúk stb.

Társasjátékok.
Sakk, maom és damjátékok, dominó, tartó- és kártyajátékok, srom játszó kártyák, játékbargyak, kártyajátékok, roulette, tombola, lutri, versenyjátékok s egyéb társasjátékok.

Ékszer.
Mellétek, ékszerek, hajítók, medallionok, ingujj- és öngombok, nyakkendő-tűk stb. stb., a legújabb ízlésben s dús választékban **Chelalines borókák**, díszes női öv-és kezi-táskák új nemek.

Színházi látcsövek
dús választékban 4 ft 50 krtól kezdve 36 frt. Közönséges és legúj. új szerkezetű nemek, párja frt 1.00-12.

Korcsolyák
Rugany-tárgyak.
Vízmentes öltönyök újakkal és fejfedővel frt 10.75-20.- Lovagló- és kengyel-köpenyek frt 17-27
Felelők gyermekek, lányok, hölgyek és urak számára 85 krtól frt 1.40 krtig párja, finom angol sarkas hölgytelcsikok 2 frt.
Légykapók frt 3.50-5.50.
Ágyberakatok 90 krtól 5 frt.
Lábszárnyak, álló- és seb-kezelők, **nyak- és mellőzők** stb.
Angol gyermek-szoptató-szíjak Maw és fiát Londonban 1 frt. **Legjobb Perret-félek**, az anyamellét, alakját és mákócsát illetve természetben utantartók, darabja frt 1.50-3.50.

Magy. vasuti köles (120 frt ez.) 97.80 98.20
Ang-osztr. bank befiz. (100 frt ez.) 153. 154.
Osztr. földh. befiz. 80 frt. ezüstb.) 241. 241.50
Hitelintézet 960. 970.
Alsó-osztr. lesz. társ. 500 frt. 40.50 41.
Francó-osztr. bank befiz. 80 frt. ez. 985. 987.
Nemzeti bank 521. 522.
Dunagőzhajó-társ. 500 frt pp. 219.50 220.
Erzsébet-pálya 200 frt p. 207.50 2090.
Ferdinand-ész. pálya 1000 frt pp. 212.50 213.
Ferencz-József 200 frt o. é. ez. 212.50 213.
Triesti Lloyd 500 frt pp. 466. 469.
Allamvaspálya 200 frt pp. ezüst 335. 336.
Déli vaspálya 200 frt o. é. ezüst 163. 163.50.
Tiszamel. vasp. befiz. 100 frt pp. 202. 203.
Tramway befizetés 200 frt o. é. 176.50 177.50
Osztrák-földhitelint. ezüst 5% 93.50 94.
33 évben visszafizet. 5% 85.75 86.75
Osztrák nemzeti bank 5% o. é. 91.50 91.60
Alf.-fiumei vasp. 200 frt ez. 5% 87. 87.
Ferdinand-északi vasut 5% o. é. 91. 92.
Pécs barsei vasut 200 frt o. é. 83. 83.
L. erdélyi pálya ezüstben 5% 83.50 84.
Allamvasut 500 frank 140.50 141.
1867 500 frank 131.75 132.25
Déli vasut 112.75 113.25
Magyar keleti vasp. 600 frank 66.70 67.

Magy. vasuti köles (120 frt ez.) 97.80 98.20
Ang-osztr. bank befiz. (100 frt ez.) 153. 154.
Osztr. földh. befiz. 80 frt. ezüstb.) 241. 241.50
Hitelintézet 960. 970.
Alsó-osztr. lesz. társ. 500 frt. 40.50 41.
Francó-osztr. bank befiz. 80 frt. ez. 985. 987.
Nemzeti bank 521. 522.
Dunagőzhajó-társ. 500 frt pp. 219.50 220.
Erzsébet-pálya 200 frt p. 207.50 2090.
Ferdinand-ész. pálya 1000 frt pp. 212.50 213.
Ferencz-József 200 frt o. é. ez. 212.50 213.
Triesti Lloyd 500 frt pp. 466. 469.
Allamvaspálya 200 frt pp. ezüst